

4 martie 2024

Centenarul mezzosopranei Elena Cernei

Text de Costin Popa

Opera Națională București pășește pe drumul important al omagierii legendarilor noștri cântăreți care au sedus publicul generațiilor trecute din România și din străinătate, prin prestații memorabile în țară și pe mapamond, de la Opera Română la Scala și Metropolitan, de la Grand Opéra de Paris la Wiener Staatsoper, de la Bolșoi Teatr la Gran Teatre del Liceu, din Mexic la Tokio și în multe alte centre muzicale faimoase, la festivaluri de prestigiu.

Dintre aceștia, marea mezzosoprană Elena Cernei (1 martie 1924 – 27 noiembrie 2000) este numele ilustru căreia prima noastră scenă lirică i-a comemorat centenarul nașterii printr-un spectacol cu „Carmen” de Bizet, rol iconic pentru cariera artistei.

Elena Cernei în „Carmen”

Scurtul și emoționantul cuvânt introductiv a aparținut dr. Stephan Poen, soțul cântăreței, urmat de un moment de amintire și reflecție. În timp ce pe scenă se proiectau imagini cu Elena Cernei în rolurile interpretate, în sală a răsunat prin aria „Mon coeur s'ouvre à ta voix” din „Samson și Dalila” de Saint-Saëns glasul inconfundabil al artistei. Prilej de rememorare pentru generațiile mai vechi, de cunoaștere pentru cele actuale a unei voci și a unui chip care au sedus publicul, critica. Personal, reconfirm, recitind notațiile așternute mai demult, că timbralitatea registrului grav al artistei se asemtuia cu violoncelul, a celui central și acut cu viola și violina, în timp ce Elena Cernei zugrăvea frazele muzicale delicat sau impetuos, strălucitor sau în tente de clar-obscur, persuasiv și incitant, poetic sau turbulent.

Paleta stilistică abordată în operă, lied și vocal-simfonic a fost imensă, baroc, belcanto, romantism pur și târziu, verism, modernism, parcurgând desene melodice de la liric la dramatic, de la brilianta ornamentațiilor rossiniene la *Sprechgesang*-ul straussian, de la filigranele mozartiene la expresivitatea veristă, de la fluiditatea belcantistă la pasiunea romantică.

Statuara-i apariție scenică era fermecătoare, domina platoul, pătrunderea în profunzimile spirituale ale personajelor mergea către esențe.

Aleile Stelelor

Publicul a izbucnit în aplauze după aria Dalilei. Nu vor fi ultimele. Toți melomanii o vor aplauda pe Elena Cernei ori de câte ori o vor asculta în intimitatea propriilor cămine, în media sau la omagieri.

Sunt convins că Instituția din Splai va continua cu asemenea serate de comemorare pentru numele reper ale istoriei liricii noastre și sper că largul Parc al Operei Naționale va configura Alei ale Stelelor, închinată marilor cântăreți români. Model „Hollywood Walk of Fame”.

Două vedete internaționale, Ruxandra Donose și Ramón Vargas în „Carmen”

A urmat un spectacol de ținută, grație oaspeților și contribuției celorlalți soliști, ansamblurilor și dirijorului Tiberiu Soare.

Ruxandra Donose și artiști ai Corului ONB în primul act

Ruxandra Donose este o Carmencită de elaborată expresie vocală și scenică, o eroină descinsă direct din nuvela lui Mérimée, sursa libretului scris de Meilhac și Halévy. Frumoasă, subtilă, insinuantă, seducătoare, introvertită dar și dezlănțuită, pasională. Se folosește de coloristica-i binecunoscută de glas mezzosopranil încărcat de armonice luxos învăluitoare și bogat expandate pe întreg registrul.

Ruxandra Donose. În dreapta, Alin Anca

A construit progresiv personajul, strecurându-se mai întâi abil în sufletul lui José („Habanera”, cu linie frumoasă de cânt), ademenindu-l („Seguidilla”, cursivă și plină de nuanțe). Cântecele gitan din actul al doilea a pornit pe cale poetică și a crescut în ritm și frenezie până la ultima strofă, înfocată. Dramatismul s-a clădit încă din duetul cu José (actul secund), a sporit în scenele tensionate din următorul, pentru ca în final, deciziunea renunțării la fostul iubit și sfârșitul tragic să fie exprimate printr-o agitație teribilă susținută cu acute ferme ce au umplut auditoriumul. Nu uit anterioara arie „a cărților” (actul al treilea), a cărei fluiditate de sonoritate a fost impresionant izvorâtă din presimțirile sumbre presupuse de figurinele fatale, „La mort!”.

Ruxandra Donose și Ramón Vargas în actul al II-lea

Renumitul tenor Ramón Vargas a debutat în spectacolul ca Don José chiar în fața publicului bucureștean pe 1 martie, cu prilejul serii centenare Elena Cernei. Cu un an înainte interpretase rolul *semi-staged* undeva în Austria. La 64 de ani, artistul mexican cu alură potrivită personajului își păstrează prospețimea de sunet, lirismul intrinsec, desenează fraze cu linie plăcută și expresivă de cânt, acutele sunt hotărâte și răspicat expuse, în siguranță. Mici opacități se mai strecoară pe alocuri, în registrul înalt.

Aria „La fleur” s-a încheiat cu un Si bemol acut de forță, deloc înmuiat, cum cere partitura (*pianissimo*), dar compensat de ultima frază „Carmen, je t'aime”, modelată nuanțat. Tiradele din finalul actului al treilea au avut penetranță, în timp ce în duetul ultim a trecut printr-o admirabilă succesiune de stări, de la atitudini penitente și imploratoare până la dezlănțuiri furibunde. „Démon, veux-tu me suivre?”, impresionant. Acest duo cu Carmen a fost desigur vârful spectacolului.

Ruxandra Donose și Ramón Vargas în duetul final.

Surpriza a venit din partea lui Escamillo, foarte tânărul bariton Mihai Damian, posesorul unui timbru generos, egal între registre, cu sunet ușor ingolat dar plăcut și viguros, care a cântat cu aplomb și accente aproape chiar eroice aria toreadorului și cu dedicație caldă replicile adresate Carmencitei în fața arenei. Îi stă în față o carieră semnificativă, cu condiția urmăririi riguroase a selecției repertoriale.

Mihai Damian și Ruxandra Donose

Micaëla a fost soprana Marta Sandu Ofrim, în bună formă, timidă la sosirea în mijlocul soldaților, duioasă și atașantă în duetul cu José din primul act. Aria „din munți” a fost o rugă liniștită, cu un emoționant final nuanțat.

Ruxandra Donose, Ramón Vargas și, în dreapta, Marta Sandu Ofrim

În celelalte roluri au cântat Cristina Eremia (Frasquita), Sorana Negrea (Mercédès), Liviu Indricău (Le Dancaïre), Valentin Racoveanu (Le Remendado), Alin Anca (Zuniga), Daniel Filipescu (Moralès).

Ramón Vargas, Sorana Negrea, Ruxandra Donose, Cristina Eremia, Valentin Racoveanu și Liviu Indricău în actul al III-lea

Spectacolul bucureștean este o montare mai veche care se cere refrișată, semnată de Marina Emandi Tiron. Pare statică, exceptând personajele tramei, mișcarea scenică este redusă, cu aspect concertant din partea corului. Dansurile din ultimul act au prins a da viață platoului.

Tiberiu Soare a indus în lectură tempi logici și a conferit atmosferă toridei zile sevillane din primul act, a dat avânt ariei lui Escamillo, a dinamizat stările conflictuale, a simțit și transmis bucuria coridei, dar și tragismul finalului. În primul act, puține note false au venit din partea alămurilor, mici nesiguranțe s-au simțit la intrarea Corului de Copii. Cu bune rezultate într-o partitură care îl favorizează a evoluat însă Corul Operei Naționale, pregătit de Daniel Jinga și Adrian Ionescu.

Aplauze